

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ
ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

**Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти**

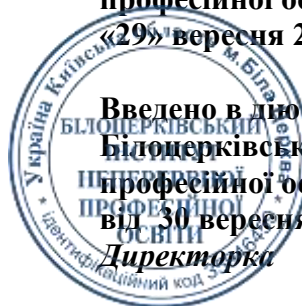
«29» вересня 2021 року протокол № 7

**Введено в дію наказом директорки
Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти**

від 30 вересня 2021 року № 01-01/68 О.Д.

Директорка

В.В. Сидоренко

**СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Арт-терапія»**

Шифр за ОП	<u>ВК 5</u>
Галузь знань	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u>
Спеціальність	<u>053 Психологія</u>
Освітня програма	<u>Психологія</u>
Рівень вищої освіти	<u>Другий (магістерський)</u>
Рік навчання	<u>I, семестр 2</u>
Вид дисципліни	<u>професійна підготовка, вибіркова</u>
Форма навчання	<u>заочна</u>

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри педагогіки,
психології та менеджменту
Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти
(протокол № 7 від «08» вересня 2021 р.)

завідувач кафедри

І.С. Грозний

1. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по-батькові:	Лукіянчук Алла Миколаївна
Науковий ступінь (спеціальність):	Кандидат психологічних наук за спеціальністю «Педагогічна та вікова психологія»
Вчене звання (спеціальність):	Доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту
Посада:	Доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
ORCID:	https://orcid.org/0000-0002-1597-5367
Профіль:	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=1svKOx4AAAAJ
e-mail:	LuAllaN@ukr.net
Контактний телефон:	+38 095 325 29 39

2. Інформація про курс навчальної дисципліни

Кредити ЕКТС:	5
Лекції:	8
Лабораторні заняття:	-
Практичні заняття:	18
Самостійна робота:	132
Курсова робота:	-
Вид контролю:	залік
Мова викладання:	українська
Форма викладання:	очна / дистанційна (з використанням репозитарію та дистанційного програмного ресурсу на LMS «Профосвіта» https://profosvita.org/)

3. Інформація про доступність в мережі

Профіль навчальної дисципліни	курс на LMS «Профосвіта» https://profosvita.org/)
Репозитарій навчальної дисципліни:	Доступ надається в індивідуальному порядку
Консультації:	Онлайн-консультації за попередньою домовленістю: (Viber: +380953252939) в робочі дні з 9.30 до 17.30

4. Перелік компетентностей та результатів навчання, що забезпечує навчальна дисципліна

Компетентності:

- ЗК1.** Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- ЗК3.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК6.** Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК8.** Здатність розробляти та управляти проектами.
- ЗК9.** Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
- СК5.** Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність у сфері психології.
- СК9.** Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

- РН1.** Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливої інформації із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, здійснювати реферування наукових джерел, обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки.
- РН6.** Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.
- РН10.** Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності, демонструвати соціальну відповідальність та свідому поведінку, сповідувати гуманістичні та демократичні цінності.

5. Методи навчання

Навчання не залежно від форми викладання (очна чи дистанційна) передбачає використання словесних (лекція, розповідь, пояснення, бесіда), наочних (ілюстрація, демонстрація, спостереження) і практичних (практична робота, тренувальні вправи і творчі вправизавдання) методів навчання.

Під час лекційних занять використовуються наочні методи навчання (презентацій, відеоматеріалів, фрагментів тренінгів з використанням арт-терапевтичних методів тощо).

Під час практичних занять застосовуються інтерактивні та кооперативні технології навчання; виконання індивідуальних науково-дослідних завдань, контрольної роботи в межах годин, відведених на самостійне вивчення дисципліни; робота з навчально-методичними матеріалами та Інтернет-джерелами.

Самостійна робота базується на наочних та практичних методах

навчання і направлена на самостійне оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями за темами навчальної дисципліни.

Серед методів використовується:

- усне опитування (фронтальне, індивідуальне);
- самостійні роботи у формі тестування та розгорнутих відповідей на запитання;
- творчі завдання;
- метод моделювання;
- метод проєктів;
- робота в групах;
- тестові завдання;
- дискусія, обговорення;
- модульний тестовий контроль;
- самоконтроль.

6. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувача освіти загальних та професійних компетенцій системи загальної психологічної підготовки, засвоєння знань про особливості надання психологічної допомоги методами арт-терапії.

Завданням вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти компетентностей зазначених в пункті 4 цього силабусу.

7. Міждисциплінарні зв'язки

Перелік дисциплін, вивчення яких має передувати навчальній дисципліні (пререквізити): Психологія тренінгової роботи (авторський тренінг).

Перелік дисциплін, які мають вивчатися одночасно або безпосередньо після вивчення навчальної дисципліни (кореквізити): Психологія постравматичного стресового розладу.

8. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Арт-терапія як напрям психолого-педагогічної діяльності

Тема 1. Історія розвитку та становлення арт-терапії як самостійного напрямку психології

Інтеграція теорії, практики і наукових досліджень арт-терапії. Переваги арт-терапії. Основні методи арт-терапії. Загальний огляд сучасної арт-терапії: функції арт-терапії.

Тема 2. Організація арт-терапевтичного процесу

Арт-терапевтичний кабінет та його обладнання. Форми арт-терапевтичних сесій. Загальна характеристика застосування образотворчих

матеріалів в арт-терапевтичних сесіях.

Тема 3. Діагностичні ознаки в арт-терапії

Символіка ліній та форм. Символіка кольорів в арт-терапії. Арт-терапія та проєктивний малюнок. Арт-терапія та навчання малюванню: порівняльна характеристика.

Тема 4. Арт-терапевтичні техніки

Арт-терапевтичні техніки в індивідуальній роботі з клієнтом. Арт-терапевтичні техніки в роботі з різними клієнтськими групами. Арт-техніки роботи з глиною. Арт-техніки роботи з природними та синтетичними матеріалами. Вправа для групової арт-терапевтичної роботи. Арт-техніка роботи з колажем. Метафоричні карти в арт-техніках.

Форми арт-терапії. Значення символів та образів в арт-терапії.

Змістовий модуль 2. Сучасні техніки арт-терапії

Тема 5. Ізотерапія.

Загальні уявлення про ізотерапію. Психологічний вплив художніх матеріалів. Значення кольору в ізотерапії. Психологія кольору. Символічне значення кольорів. Особливості сприйняття продуктів творчості клієнтів в ізотерапії. Поняття та історія розвитку методу «Мандала». Діагностика та корекція методом «Мандала». Стадії розвитку мандал. Арт-терапевтичні техніки в роботі тренера (малюнок, колаж, маски, ліпка, скульптура).

Тема 6. Казкотерапія

Поняття казкотерапії. Схема психологічного аналізу казок. Етапи казкотерапії. Можливості роботи з казками. Форми і методи роботи з казками. Дослідження та прийоми складання казок. Схема розвитку сюжету повної фантастичної пригодницької казки. Казкова імідж-терапія. Особливості роботи казкотерапії з дітьми. Використання арт-терапевтичних технік в практиці казко терапії.

Тема 7. Піскова терапія

Історія і сучасні тенденції піскової терапії. Роль психолога в пісковій терапії. Організація кабінету піскової терапії. Процес піскової терапії. Ключові характеристики пісочних картин. Ведення документації з пісочної терапії. Застосування піскової терапії в груповій психокорекції.

Тема 8. Фототерапія. Музикотерапія. Танцювальна терапія.

Поняття фототерапії. Психологічні функції фототерапії. Фототерапія (слайд-терапія) з дітьми. Поняття про музикотерапію. Механізми впливу музики на людину. Застосування музичної терапії в індивідуальній та груповій роботі з клієнтами. Поняття танцювальної терапії. Етапи танцювальної терапії..

Тема 9. Застосування арт-терапії з роботі різними групами клієнтів.

Арт-терапія в роботі з людьми похилого віку. Арт-терапія в роботі з дітьми з девіантною поведінкою. Арт-терапія в роботі з дітьми та підлітками в умовах школи. Арт- терапія в роботі з сім'ями «групи ризику». Застосування арт-методів для корекції емоційних розладів.

Поєднання фототерапії, музикотерапії та танцювальної терапії у роботі з дорослими.

9. Структура курсу та форма контролю знань

Номер тижня	Вид заняття	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				Балів (max)
			годин				
			лк.	лаб.	пр.	СР	
Змістовий модуль 1. Арт-терапія як напрям психолого-педагогічної діяльності							
1	Лекція 1	Історія розвитку та становлення арт-терапії як самостійного напрямку психології	2				1
	Практичне заняття 1	Організація арт-терапевтичного процесу			2		9
	Самостійна робота 1	Загальний огляд сучасної арт-терапії: функції арт-терапії.				30	5
1	Лекція 2	Діагностичні ознаки в арт-терапії	2				1
	Практичне заняття 2	Арт-терапевтичні техніки			2		9
	Самостійна робота 2	Форми арт-терапії. Значення символів та образів в арт-терапії.				30	5
Разом за 1 модуль			4		4	60	30
Змістовий модуль 2. Сучасні техніки арт-терапії							
2	Лекція 3	Ізотерапія.	2				1
	Практичне заняття 3	Казкотерапія.			2		6
	Самостійна робота 3	Арт-терапевтичні техніки в роботі тренера (малюнок, колаж, маски, ліпка, скульптура)				35	8
3	Лекція 4	Піскова терапія	2				1
	Практичне заняття 4	Фототерапія. Музикотерапія. Танцювальна терапія.			2		8
	Практичне заняття 5	Застосування арт-терапії з роботи різними групами клієнтів			2		8
	Самостійна робота 4	Поєднання фототерапії, музикотерапії та танцювальної терапії у роботі з дорослими				35	8
Разом за 2 модуль			4		6	70	40
Всього.			8	-	10	130	70
Залік							30
Всього з навчальної дисципліни – 120 год.							100

Поточний контроль – протягом кожного практичного заняття (до 10 балів).

Контроль самостійної роботи – протягом кожного заняття (СР 1,2 – 5 балів, СР 3, 4 – 8 балів).

Підсумковий контроль – залік (30 балів).

10. Політика курсу навчальної дисципліни

Політика щодо відвідування. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. За відвідування 1 лекції / 1 практичного заняття нараховується 1 бал. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно із погодженням викладача, у цьому випадку за відвідування лекційних та практичних занять бали нараховуються за результатами тестування по темі лекції / практичного заняття.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (практичне заняття – 6 балів; самостійна робота – 5 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування).

Політика щодо академічної доброчесності. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25 %. Списування під час підсумкового контролю та заліку заборонене (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. При виявленні у матеріалах курсу помилок, у тому числі описок, некоректного подання ілюстрацій, тощо, здобувачі вищої освіти отримують заохочувальні бали – 0,2 бали за кожен помилку. Для цього необхідно на електронну адресу викладача надіслати наступну інформацію: назва документу в якому зроблено помилку, сторінка та абзац (номер таблиці / номер рисунку) де знаходиться ця помилка, опис помилки та вірний правопис / значення. За плагіат та некоректну поведінку, у тому числі запізнення) знімаються штрафні бали. За плагіат – 25 балів; некоректну поведінку від 0,2 балів до 5 балів включно.

11. Система оцінювання навчальних досягнень

Навчальна дисципліна оцінюється за 100-бальною шкалою по видам навчальної діяльності.

Види робіт	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	4
Участь у кейсах на практичних заняттях	38
Самостійна робота (оформлення результатів кейсів з практичних занять, підготовка статей та тез доповідей, аналіз інформаційних джерел)	28
Залік	30

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	зараховано
82 - 89	B	
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	
35 - 59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Список літератури

Основна:

1. Вознесенська О.Л. Ресурси арт-терапії на допомогу вимушеним переселенцям. Практичний посібник К. : Human Rights Foundation, 2015. 50 с.
2. Вознесенська О.Л., Сидоркіна М.Ю. Арт-терапія у подоланні психічної травми: Практичний посібник К. : Золоті ворота, 2015. 148 с.
3. Каліна Н.Ф. Психотерапія: Підручник. Київ: Академвидав, 2010. 288 с.
4. Маслова В. Метод творчої реабілітації в роботі з учасниками бойових дій *Простір арт-терапії* : [Зб. наук. праць] / УМО, 2015, ВГО «Арт-терапевтична асоціація», 2015; [Редкол.: Лушин П.В., Чуприков А.П. та ін.]. К. : Золоті ворота, 2015. Вип. 2 (18). С. 65-80
5. Савельєва-Кулик Н.О. Музична терапія в інтегративній медицині: навч. посіб. для лікарів-слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти. Київ: Інтерсервіс, 2014. 138 с.

Додаткова:

1. Люшер М. Цвет вашего характера / М. Люшер. Тайны почерка М.: Вече, Персей, АСТ, 1996.
2. Степанов С.С. Диагностика интеллекта методом рисуночного теста. М.: МИП «НВ- Магистр», 1994.
3. Степанов С.С. Диагностика интеллекта методом рисуночного теста. М.: Академия, 1997.
4. Штейнхардт Л. Юнгианская песочная психотерапия. СПб.: Питер, 2001.
5. Простір арт-терапії: Зб.наук.ст./УМО, ГО «Арт-терапевтична асоціація». – К.: «Золоті Ворота», 2009-2013.

Інформаційні ресурси

Інтернет-ресурси:

1. <https://binpo.com.ua/%d1%86%d0%b8%d1%84%d1%80%d0%be%d0%b2%d0%b0-%d0%b1%d1%96%d0%b1%d0%bb%d1%96%d0%be%d1%82%d0%b5%d0%ba%d0%b0-%d0%b1%d1%96%d0%bd%d0%bf%d0%be/> -цифрова бібліотека БІНПО
2. <http://www.nbu.gov.ua/> - Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського.
3. <http://hklib.npu.edu.ua/> - Наукова бібліотека національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова.
4. <http://www.koob.ru/> - електронна бібліотека «Куб».
5. <http://upsihologa.com.ua/> - портал професійних психологів України «У психолога».
6. <http://pl.bookos.org/> - електронна англomовна бібліотека